

historie og af det milieu, hvoraf den blev skabt. Det må siges, at Morten Borup har udnyttet disse muligheder, støttet af den fortrolighed med tiden, som han bl. a. har erhvervet gennem årtiers arbejde i århundredets litterære brevsamlinger.

Fremstillingen er for en stor del dokumentarisk i den forstand, at forfatteren lader Molbech selv og hans samtidige tale i fyldige kildecitater. Som hovedregel medfører denne fremgangsmåde, at teksten svulmer op, det har også her været tilfældet, og man kan ikke frigøre sig fra den tanke, at en mindre omfattende citering ville have tjent bogen til fordel, i hvert fald med hensyn til at lade Molbechs person og indsats træde tydeligere frem for læseren. Det må på samme tid erkendes, at bogen nu rummer et sådant væld af detaljer, at den på mange områder giver et mere intimt indtryk af tiden, end det ellers ville have været tilfældet, ligesom man i højere grad oftere vil søge den for at hente oplysninger om andet end lige den travle Molbech.

Morten Borup er kommet til at sætte pris på Molbech — som det så ofte går, når man skal biografere en mand —, og han vurderer ham højere som historiker og æstetiker, end man hidtil har gjort. Om det er rigtigt får stå hen, men man kan ikke underkende værdien af, at også indsatsen fra mændene i 2., måske 3., 4. række tages frem til indgående belysning. Som historiker er Molbech indgående behandlet af både Ellen Jørgensen og C. O. Bøggild-Andersen, og det, Borup giver, er mere en større nuancerigdom og så altså en konklusion, hvor hans arbejde placeres noget højere.

Molbech følges med lige stor grundighed i alle hans livsafsnit og i hans forskellige gøremål. Hans personlige udvikling belyses, også her er Borup overbærende på tiltalende måde og rede til at undskylde de iøjnefaldende menneskelige fejl. Omkring Molbech bevæger sig tidens litterære København, og til den kreds' historie er bogen et værdifuldt bidrag. Sluttelig et ønske, der ganske vist ikke kan opfyldes for denne bogs vedkommende, men som den giver god lejlighed til at udtrykke: måtte man atter ved sådanne større arbejder komme ind på at bringe de meget fyldige indholdsfortegnelser, der særlig var yndede omkring århundredskiftet, men som også lejlighedsvis er brugt siden. Bogen her har dog gode kolumneoverskifter, men også de var blevet til betydelig større nytte, om de havde stået i indholdsfortegnelsen.

Vagn Dybdahl.

Svend E. Christiansen og Th. Møller: Statsfængslet i Horsens 1853—1953. (Direktoratet for Fængselsvæsenet, 1953). 123 s.

I anledning af det tidligere Horsens tugthus 100 års dag har man udgivet denne oversigt over fængslets historie. Den er for størstepartens vedkommende udarbejdet af fængselsoverlærer, mag. art. Sv. Christiansen, medens fængselsbogholder Th. Møller har skrevet et kapitel om personalets forhold og sammensætning. Forfatterne beklager stærkt, at de har været bundne med hensyn til omfanget, meget ville de gerne have uddybet mere, end tilfældet er. Stort set må man dog sige, at bogen giver et fuldtud tilfredsstillende indtryk af fængslets udvikling, måske dog for meget forhistorie og for lidt fra vort århundrede. I det hele ligger bogens fortjeneste i skildringen af de tanker om fængselsvæsenet, der lå bag oprettelsen, og i den første praktiske udformning op til 1870'erne. Dette gælder både i henseende til bygningsproblemer og fangebehandling, herunder fangernes arbejde for firmaet Crome & Goldschmidt. Det kniber der-

imod at få noget indtryk af livet i fængslet, enkelte markante fangeskæbner er medtaget, men hele skildringen har ikke det præg af indtrængen i fængslets indre forhold, som præger Johan Hvidtfeldts fremstilling fra 1950 af Viborg tugthus' historie.

Vagn Dybdahl.

Svend Thorsen: Folkets veje gennem dansk politik 1849—1949. (Fremad, 1953). 235 s.

Det er svært at skrive populært, meget sværere end at skrive tungt, detaljerigt og gennemdokumenteret. Det rent kunstneriske krav er større — og i en vis forstand også det kritiske. Bestandig skal der vælges og vrages, når der skal holdes en linie og belysningen være nogenlunde ensartet. Protokolsekretær Svend Thorsen har nu i to bøger, Danmarks rigsdag fra 1947 og den foreliggende, forsøgt at skildre dels folkestyrets daværende organer og deres funktioner, dels de strømninger i det danske samfund, der i 100-året 1849—1949 skabte de rivaliserende henholdsvis samarbejdende grupper på tinge, der kendes som de politiske partier. I det store og hele må det vist siges at være lykkedes for forfatteren at skabe en bog »for folket« — i bedste betydning; faghistorikeren bringer den vel ikke meget nyt ud over måske enkelte overraskende synsvinkler på kendte begivenheder eller personer.

Kritik af detaljer i et lille værk om et uhyre omfattende emne er vist i virkeligheden illusorisk; men som eksempler på, hvor vanskeligt det kan være at føre populariseringen helt til bunds, kan det nævnes, at forfatteren i sin omtale af ældre tiders skatter er meget omhyggelig med at forklare, hvad en hartkornsskat var — men selve ordet hartkorn tolker han ikke! Noget lignende gælder redegørelsen for »de femtens« udtræden af Frede Bojsens gruppe under forligsforhandlingerne mellem Højre og Venstre i 1894. De mest fremtrædende nævnes, og lidt længere nede belyses deres motiver, om hvilke det hedder, at de for en vis mands vedkommende næppe var noble. Hvor mange unge vil bare kort efter deres skoletid vide, at det er Alberti, der hentydes til? Hans skæbne rulles først op i et senere kapitel.

Disse træk er naturligvis af mindre betydning — og der er næppe mange flere af samme slags. Med hensyn til vurderingen af partierne er det lykkedes Svend Thorsen at holde sig smukt objektiv, i alt fald når det gælder den gruppe, der i dag kaldes de demokratiske. Dansk samlings tanker udnævnes i partiets start til »lågede«, en vurdering, der vel er subjektiv, men ikke farlig for forståelsen af partiets senere historie. Lidt værre stiller det sig med en dom af lignende karakter, nemlig over Louis Pios revolutionære indstilling i 1871 — en trusel i »Socialistiske blade« betegnes som frase. Pio var en fantast og mystiker, og han endte med at rende fra det hele. Kun med den baggrundsviden kan man benævne ham som frasemager; men før (Pio skrev, mens der endnu kæmpedes i Paris' gader), ja, da kan der sandelig ikke være nogen tvivl om, at han ville have stillet sig på barrikaderne, om han havde kunnet rejse sådanne. Han kendte kun en form for socialisme; evolutionen hører i sin endelige udformning en langt senere tid til. Fornemme fortiden og dens mennesker helt intenst evner kun de færreste; derfor kan sådanne skarpe karakteriseringer ofte forekomme lidt uretfærdige; men Thorsen har vel i dette tilfælde kun gengivet den almindelige mening som i øvrigt overalt i bogen.